

Ing. Marta ŽENÍŠKOVÁ, JUDr. Jan PŘIB,
Mgr. Zdeněk SCHMIED

ANAG[®]

ZÁKON O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ

včetně problematiky náhrady mzdy
s komentářem a příklady

- aktuální znění k 1. 1. 2025
- problematika dohod o provedení práce
- elektronizace dávek
- souhrnná informace o nemocenském pojištění OSVČ

Komentář zpracovali:

Ing. Marta Ženíšková: komentář k § 1 až § 112, Nemocenské pojištění OSVČ

JUDr. Jan Příb: komentář k § 113 až § 167g

Mgr. Zdeněk Schmied: Část druhá

Případné zásadní legislativní změny, k nimž dojde v období mezi jednotlivými vydáními, budou ošetřeny formou vkládané **aktualizace**, která bude po dobu prodejnosti publikace volně **ke stažení na www.anag.cz**. Nutnost aktualizace posuzuje na základě legislativních změn výhradně autor ve spolupráci s nakladatelstvím.

Aktualizace však v žádném případě nemohou nahradit nová vydání knihy.

OBSAH

Seznam použitých zkratek.....	6
Přehled dalších použitých právních předpisů	7
Úvod	8

ČÁST PRVNÍ – Nemocenské pojištění

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.....	12
--	-----------

ČÁST PRVNÍ – Úvodní ustanovení (§ 1 – § 4)	12
---	-----------

ČÁST DRUHÁ – Účast na pojištění	22
--	-----------

HLAVA I – Okruh pojištěných osob (§ 5).....	22
HLAVA II – Účast zaměstnanců na pojištění (§ 6 – § 10).....	29
HLAVA III – Účast osob samostatně výdělečně činných na pojištění (§ 11 – § 13)	51

ČÁST TŘETÍ – Dávky.....	53
--------------------------------	-----------

HLAVA I – Obecné podmínky nároku na dávky a jejich výplatu (§ 14 – § 17)	53
HLAVA II – Denní vyměřovací základ (§ 18 – § 22).....	64
HLAVA III – Nemocenské (§ 23 – § 31)	84
HLAVA IV – Peněžité pomoci v mateřství (§ 32 – § 38).....	98
HLAVA V – Otcovská (§ 38a – § 38d).....	114
HLAVA VI – Ošetřovné (§ 39 – § 41).....	121
HLAVA VII – Dlouhodobé ošetřovné (§ 41a – § 41f)	130
HLAVA VIII – Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství (§ 42 – § 44).....	138
HLAVA IX – Společná ustanovení o dávkách (§ 45 – § 52).....	142

ČÁST ČTVRTÁ – Posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění.....	149
--	------------

HLAVA I – Základní ustanovení (§ 53 – § 54).....	150
HLAVA II – Posuzování dočasné pracovní neschopnosti (§ 55– § 65)	151
HLAVA III – Posuzování pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby (§ 66)	172
HLAVA IV – Posuzování zdravotního stavu pro účely poskytování peněžité pomoci v mateřství, otcovské, ošetřovného, dlouhodobého ošetřovného a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství (§ 67 – § 73c)	173
HLAVA V – Kontrola posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění (§ 74 – § 75a).....	188

HLAVA VI – Kontrola dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce (§ 76)	191
HLAVA VII – Součinnost poskytovatelů zdravotních služeb a fyzických a právnických osob (§ 77 – § 78)	192
HLAVA VIII – Oprávnění orgánů nemocenského pojištění při porušování povinností lékařů při posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění (§ 79 – § 80).....	193
ČÁST PÁTÁ – Organizace a provádění.....	194
HLAVA I – Orgány nemocenského pojištění a jejich příslušnost k provádění pojištění (§ 81 – § 83)	194
HLAVA II – Úkoly a oprávnění při provádění pojištění (§ 84 – § 107).....	199
HLAVA III – Vyplácení dávek (§ 108 – § 112)	228
HLAVA IV – Sdělování údajů a informační systémy pojištění (§ 113 – § 123)	237
HLAVA V – Odpovědnost, sankce a přestupky v pojištění (§ 124 – § 142)	260
HLAVA VI – Řízení ve věcech pojištění (§ 143 – § 159).....	276
ČÁST ŠESTÁ – Společná ustanovení (§ 160 – § 167g).....	285
ČÁST SEDMÁ – Přejícná a závěrečná ustanovení	294
HLAVA I – Přejícná ustanovení (§ 168 – § 198).....	294
HLAVA II – Závěrečná ustanovení (§ 199 – § 201)	294
Přejícná a závěrečná ustanovení z aktuálních novel	298
Nemocenské pojištění OSVČ (souhrn).....	308

**ČÁST DRUHÁ – Náhrada mzdy, platu, odměny z dohod
o pracích konaných mimo pracovní poměr
nebo sníženého platu, snížené odměny
v období prvních 14 dnů trvání dočasné
pracovní neschopnosti nebo karantény**

1. Právní úprava hmotného zabezpečení zaměstnanců v prvním období dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény	314
2. Podmínky pro vznik práva na náhradu mzdy a na její poskytování při DPN	316
2.1 Podmínka účasti zaměstnance na nemocenském pojištění.....	317
2.2 Právo na náhradu mzdy	319
2.3 Právo na poskytování náhrady mzdy	320

3. Období, v němž náhrada mzdy přísluší	322
3.1 Období, v němž náhrada mzdy přísluší	322
3.2 Dny (směny), za které se náhrada mzdy poskytuje	324
3.3 Určení směn pro účely náhrady mzdy ve zvláštních případech	328
4. Ostatní podmínky rozhodné pro poskytování náhrady mzdy	334
4.1 Náhrada mzdy a skončení pracovního poměru nebo dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce	334
4.2 Náhrada mzdy a skončení podpůrčí doby pro výplatu nemocenského.....	338
4.3 Náhrada mzdy a další dočasná pracovní neschopnost.....	338
4.4 Poskytování náhrady mzdy v závislosti na souběhu nároků na výplatu dávek (§ 48 odst. 1 ZNP) a souběh náhrady mzdy a nemocenského z důvodu DPN a karantény (§ 48 odst. 2 ZNP)	339
4.5 Náhrada mzdy a jiné překážky v práci	340
4.6 Náhrada mzdy a dovolená.....	341
5. Problematika souběhu dočasné pracovní neschopnosti s dalšími překážkami v práci podle § 191 ZP	343
5.1 Dočasná pracovní neschopnost a mateřská (rodičovská) dovolená	343
5.2 Dočasná pracovní neschopnost a ošetřování dítěte nebo jiné fyzické osoby	345
6. Výše náhrady mzdy a její výpočet (základní a zvýšená náhrada).....	345
6.1 Náhrada mzdy v základní výši	345
6.2 Možnost zvýšení náhrady mzdy	350
7. Práva a povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance související s náhradou mzdy	352
7.1 Práva a povinnosti v souvislosti s dodržováním režimu dočasně práce neschopného pojištěnce	352
7.2 Porušení režimu dočasně práce neschopného pojištěnce a důsledky z toho vyplývající pro zaměstnance.....	358
7.3 Uplatňování práva na náhradu mzdy, splatnost a výplata náhrady mzdy při dočasné pracovní neschopnosti (karanténě).....	360
8. Přehled právní úpravy hmotného zabezpečení zaměstnanců podle zvláštního předpisu v prvním období dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény	364

ÚVOD

Tato publikace je patnáctým aktualizovaným vydáním komentáře k zákonu o nemocenském pojištění, již nějaký čas rozšířeným i o komentář k těm částem zákoníku práce, které souvisejí s poskytováním náhrady mzdy v období prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti, neboť náhrada mzdy a nemocenské spolu úzce souvisejí. Náhrada mzdy náleží zaměstnanci, pokud ke dni vzniku dočasné pracovní neschopnosti splňuje podmínky nároku na nemocenské podle zákona o nemocenském pojištění.

Zákon o nemocenském pojištění nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2009. K jeho rozsáhlé novelizaci došlo od 1. ledna 2012, kdy byl rozšířen okruh osob účastných nemocenského pojištění, např. o jednatele s. r. o., členy představenstva a členy dalších kolektivních orgánů, zaměstnance činné na základě dohody o provedení práce. Od 1. ledna 2014 byl okruh osob, které jsou povinně účastny nemocenského pojištění při splnění podmínek účasti na tomto pojištění, rozšířen o další osoby.

Tato publikace zahrnuje změny v zákoně o nemocenském pojištění, které nastaly v průběhu roku 2024, a změny, které nabývají účinnosti v roce 2025 a byly schváleny ke dni vydání této publikace. Obdobně jako se údaje potřebné pro posouzení nároku na dávku a výpočet její výše u nemocenského předávajících elektronicky, je elektronické předávání údajů na předepsaných tiskopisech od 1. ledna 2025 zavedeno i u ostatních dávek nemocenského pojištění. U dohod o provedení práce byla od 1. července 2024 zavedena evidence všech těchto dohod, i když nezaložily účast na nemocenském pojištění. Od 1. ledna 2025 se u dohod o provedení práce mění hranice příjmu, při jejímž dosažení je zaměstnanec povinně nemocensky pojištěn a zároveň povinen platit pojistné na sociální zabezpečení, z dosavadních více než 10 000 Kč na 11 500 Kč. Hranice příjmů pro účast na nemocenském pojištění ze zaměstnání malého rozsahu se zvyšuje na 4 500 Kč. Změny se týkají i poskytování dávek nemocenského pojištění. Nárok na ošetřovné mají nyní i zaměstnanci činní na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a také OSVČ. Změny se dotkly i dlouhodobého ošetřovného a peněžité pomoci v mateřství.

Příručka obsahuje rovněž změny, které navazují na vyšší průměrné mzdy a nastávají vždy k 1. lednu daného kalendářního roku. Od výše průměrné mzdy se odvozuje výše redukčních hranic pro výpočet základu pro stanovení výše dávek nemocenského pojištění a průměrné mzdy za dobu prvních 14 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti, rozhodný příjem pro posuzování zaměstnání jako zaměstnání malého rozsahu a posouzení účasti na nemocenském pojištění a dále výše maximálního vyměřovacího základu pro odvod pojistného.

Všechny výše uvedené změny v nemocenském pojištění jsou zohledněny v textu zákona a v příslušných komentářích.

Na konci výkladu k zákonu o nemocenském pojištění je uvedena souhrnná informace o nemocenském pojištění OSVČ.

Druhá část publikace se věnuje výkladu k poskytování náhrady mzdy v prvních 14 kalendářních dnech trvání dočasné pracovní neschopnosti podle zákoníku práce, který zahrnuje podmínky nároku na náhradu a její poskytování, podrobně je zde vysvětleno, kdy se vychází z kalendářních dnů a kdy ze směn, stejně jako zohledňování rozvržení pracovní doby, přesčasů, náhradního volna apod. Komentář se rovněž věnuje délce podpůrní doby, postupům při souběhu dočasné pracovní neschopnosti s dalšími překážkami v práci, právům a povinnostem zaměstnavatelů v souvislosti s poskytováním náhrady mzdy, včetně postupu při kontrole práce neschopných zaměstnanců a při zjištění porušení režimu dočasně práce neschopného, a v neposlední řadě také uplatňování nároku na náhradu mzdy v systému eNeschopenky. Publikace obsahuje i upozornění na změnu v zákoníku práce od 1. ledna 2025, která zavádí pro všechny kategorie zaměstnanců obecnou úpravu možnosti dohodnout se zaměstnavatelem tzv. samorozrhování pracovní doby do směn, což má dopad na způsob určení počtu pracovních směn připadajících na období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény) zaměstnance. V závěru této části je zařazen Přehled zaměstnání, z nichž mají zaměstnanci po stanovenou dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nárok na náhradu mzdy či jiné plnění nahrazující ztrátu příjmu z důvodu této sociální události.

Praha, leden 2025

Ing. Marta Ženíšková

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění,

ve znění zákona č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 239/2008 Sb., č. 305/2008 Sb., č. 306/2008 Sb., č. 479/2008 Sb., č. 2/2009 Sb., č. 41/2009 Sb., č. 158/2009 Sb., č. 227/2009 Sb., č. 302/2009 Sb., č. 303/2009 Sb., č. 362/2009 Sb., č. 157/2010 Sb., č. 166/2010 Sb., č. 347/2010 Sb., č. 73/2011 Sb., č. 180/2011 Sb., č. 263/2011 Sb., č. 341/2011 Sb., č. 364/2011 Sb., č. 365/2011 Sb., č. 375/2011 Sb., č. 458/2011 Sb., č. 470/2011 Sb., č. 1/2012 Sb., č. 167/2012 Sb., č. 169/2012 Sb., č. 396/2012 Sb., č. 401/2012 Sb., č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., č. 250/2014 Sb., č. 267/2014 Sb., č. 332/2014 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 14/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., č. 204/2015 Sb., č. 317/2015 Sb., č. 47/2016 Sb., č. 190/2016 Sb., č. 298/2016 Sb., č. 24/2017 Sb., č. 99/2017 Sb., č. 148/2017 Sb., č. 183/2017 Sb., č. 195/2017 Sb., č. 259/2017 Sb., č. 310/2017 Sb., č. 92/2018 Sb., č. 335/2018 Sb., č. 111/2019 Sb., č. 164/2019 Sb., č. 277/2019 Sb., č. 315/2019 Sb., č. 255/2020 Sb., č. 300/2020 Sb., č. 438/2020 Sb., č. 540/2020 Sb., č. 248/2021 Sb., č. 261/2021 Sb., č. 270/2021 Sb., č. 326/2021 Sb., č. 330/2021 Sb., č. 417/2021 Sb., č. 358/2022 Sb., č. 423/2022 Sb., č. 75/2023 Sb., č. 321/2023 Sb., č. 349/2023 Sb., č. 412/2023 Sb., č. 89/2024 Sb.¹⁾ **č. 163/2024 Sb., č. 395/2024 Sb.**²⁾ a **zákona č. 470/2024 Sb.**

¹⁾ Zákon č. 89/2024 Sb. nabývá účinnosti 1. ledna 2026, změny jsou zapracovány formou redakčních poznámek.

²⁾ Red. pozn.: Zákon č. 395/2024 Sb. nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2025, s výjimkou čl. I bodů 110, 165, 166, 167, 170, 173, 176 a 179, čl. II bodů 17 a 18, které nabývají účinnosti dnem 1. července 2025, tyto změny jsou zapracovány formou redakčních poznámek.

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Rozsah působnosti

(1) Tento zákon upravuje nemocenské pojištění (dále jen „pojištění“) pro případ dočasné pracovní neschopnosti, nařizené karantény, těhotenství a mateřství, péče otce o dítě po jeho narození, ošetřování jiné fyzické osoby nebo péče o ni, poskytování dlouhodobé péče a organizaci a provádění pojištění. Prováděním pojištění se rozumí též posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění.

(2) Pojistné na pojištění upravuje zvláštní právní předpis¹⁾.

(3) Tento zákon se použije na právní vztahy, které nejsou upraveny přímo použitelným předpisem Evropských společenství v oblasti pojištění²⁾.

¹⁾ Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

► K písm. j)

Pojištěnou činností je taková činnost, která zakládá účast na NP bez ohledu na to, zda je pojištěnec z této činnosti nemocensky pojištěn jako zaměstnanec povinně nebo jako OSVČ dobrovolně. Ten, kdo vykonává pojištěnou činnost, je pojištěncem. Podrobněji viz komentář k písm. a).

► K písm. k)

Podpůrčí doba je doba, po kterou lze poskytovat dávky NP. Podpůrčí doba je tímto zákonem limitována (vyjma VPTM), a to:

- u nemocenského v § 26 až § 28; zpravidla může trvat nejdéle 380 kalendářních dnů od vzniku DPN, včetně zápočtů předchozí doby trvání DPN,
- u ošetrovného v § 40; činí až 9 nebo až 16 kalendářních dnů,
- u PPM v § 33; zpravidla činí 28 týdnů,
- u dlouhodobého ošetrovného v § 41e; činí až 90 kalendářních dnů,
- u otcovské v § 38b; činí 2 týdny.

► K písm. l)

Se sociální událostí je spojováno zjišťování podmínek nároku na dávku (např. účast na NP) i stanovení RO pro výpočet DVZ. Vznik sociální události se v některých případech dovodí až z podmínek nároku na dávku nebo z podmínek pro stanovení rozhodného období, např. u PPM a otcovské. Tak např. u dítěte, které potřebuje z důvodu onemocnění ošetřovat, vzniká sociální událost dnem vzniku potřeby ošetřování, ale při střídání se v ošetřování tohoto dítěte vzniká sociální událost u střídající se osoby dnem, v němž dochází ke střídání se v ošetřování (§ 19 odst. 4).

► K písm. n) a o)

Smluvní zaměstnanec je označení pro zaměstnance:

- který pracuje v ČR,
- jehož zaměstnavatel má sídlo v tzv. nesmluvní cizině (ve „třetím“ státě, tj. státě, který není státem EU, nebo státem, s nímž uzavřela ČR smlouvu o sociálním zabezpečení); pro účely sociálního pojištění se takový zaměstnavatel nazývá zahraničním zaměstnavatelem,
- jehož zahraniční zaměstnavatel jej „pronajal“ smluvnímu zaměstnavateli na základě smlouvy. Smluvní zaměstnavatel má sídlo na území ČR.

Smluvní zaměstnanec dbá příkazů smluvního zaměstnavatele, smluvní zaměstnavatel má stejné povinnosti v sociálním pojištění vůči němu a vůči ÚSSZ jako u vlastního zaměstnance.

Smluvním zaměstnancem nemůže být zaměstnanec zaměstnavatele, který má sídlo ve státě EU nebo má sídlo ve státě, s nímž ČR uzavřela smlouvu o sociálním zabezpečení.

PŘÍKLAD 3

Česká firma se sídlem v ČR uzavřela smlouvu se zahraniční firmou se sídlem v cizině, na jejímž základě k ní zahraniční firma vyšle svého zaměstnance na dobu 6 měsíců, aby pomohl zprovoznit

PŘÍKLAD 2

OSVČ je přihlášena k NP. V témže roce od 18. června jí byl pozastaven výkon samostatné výdělečné činnosti až do 30. září. OSVČ začala opět podnikat 5. října.

NP této OSVČ skončilo dnem 17. června, pokud za měsíc červen zaplatila pojistné na NP. Přeje-li si být nemocensky pojištěna po opětovném zahájení činnosti, musí podat přihlášku k NP. NP může být účastna nejdříve ode dne podání přihlášky, ne však dříve než ode dne zahájení činnosti. Nárok na nemocenské může vzniknout až po 3 měsících trvání NP.

Minimální měsíční základ pro odvod pojistného na NP v roce 2025 činí 9 000 Kč. Výši měsíčního základu si OSVČ určuje mezi minimálním a maximálním základem pojistného. Měsíční základ nemůže být vyšší než měsíční vyměřovací základ vypočtený z určeného nebo vypočteného vyměřovacího základu na naposledy předloženém Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ. Pojistné činí 2,7 % z určeného měsíčního základu.

Pojistné na NP se neplatí společně se zálohou na důchodové pojištění, i když lhůta pro splatnost pojistného na NP a zálohy na důchodové pojištění je shodná.

Pojistné musí být nejpozději v posledním dni měsíce, který následuje po měsíci, za který se pojistné platí, připsáno na účet ČNB, u níž má ÚSSZ účet, na který se pojistné platí.

ČÁST TŘETÍ

DÁVKY

HLAVA I

Obecné podmínky nároku na dávky a jejich výplatu

§ 14

(1) Nárok na dávku vzniká, jestliže v době pojištění byly podmínky pro vznik nároku na dávku splněny v den vzniku sociální události, nestanoví-li se dále jinak.

(2) V případě souběhu pojištění se podmínky pro vznik nároku na dávku posuzují v každém pojištění samostatně. Je-li nárok na tutéž dávku, s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství, současně z více pojištění, náleží dávka ze všech pojištění jen jednou.

K § 14

Obecnou podmínkou nároku na dávku NP, platnou pro všech šest dávek, je účast na NP nebo trvání ochranné lhůty (viz § 15; u některých dávek ochranná lhůta není) v tom dni, v němž vznikla sociální událost. Zároveň v dni vzniku sociální události musí být splněny i podmínky nároku na dávku. Co se považuje za sociální událost, je uvedeno v § 3 písm. l). Pro jednotlivé dávky jsou stanoveny další podmínky nároku

Komentář zpracovali:

Ing. Marta Ženíšková: komentář k § 1 až § 112, Nemocenské pojištění OSVČ

JUDr. Jan Příb: komentář k § 113 až § 167g

Mgr. Zdeněk Schmied: Část druhá

Případné zásadní legislativní změny, k nimž dojde v období mezi jednotlivými vydáními, budou ošetřeny formou vkládané **aktualizace**, která bude po dobu prodejnosti publikace volně **ke stažení na www.anag.cz**. Nutnost aktualizace posuzuje na základě legislativních změn výhradně autor ve spolupráci s nakladatelstvím.

Aktualizace však v žádném případě nemohou nahradit nová vydání knihy.

nastoupila na PPM později než začátkem 6. týdne před očekávaným dnem porodu, zjišťuje i rozhodné období a období 2 let před nástupem na PPM pro stanovení počtu dnů účasti na NP v tomto období pro jejich započítávání do 270 dnů.

PŘÍKLAD 1

Pojištěnka nastoupila na PPM 4 týdny před očekávaným dnem porodu. Porodila v očekávaném dni porodu, nebo 2 týdny před očekávaným dnem porodu nebo 2 týdny po očekávaném dni porodu.

PPM bude ve všech případech poskytována po dobu 26 týdnů. Do podpůrčí doby 28 týdnů se započtou také 2 týdny před nástupem na PPM, protože podpůrčí doba se počítá od začátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu.

PŘÍKLAD 2

Pojištěnka porodila dne 16. srpna, porodila 7 týdnů před očekávaným dnem porodu, před porodem nepobírala PPM (na PPM ještě nastoupila).

Za nástup na PPM se považuje den porodu, tj. 16. srpna. PPM náleží po dobu 28 týdnů. RO pro výpočet PPM je období 12 kalendářních měsíců před měsícem, v němž porodila.

PŘÍKLAD 3

Pojištěnka pobírala PPM před porodem 6 týdnů, po porodu 10 týdnů. Poskytování PPM bylo přerušeno z důvodu DPN trvajícím po dobu 11 měsíců, v nichž nemohla o dítě pečovat.

Podpůrčí doba končí dosažením věku 1 roku dítěte. Pojištěnce nelze již PPM vyplácet.

PŘÍKLAD 4

Pojištěnka převzala tříleté dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Pobírala PPM 10 týdnů od převzetí dítěte do péče. Poskytování PPM bylo přerušeno z důvodu DPN trvajícím po dobu 11 měsíců, v nichž nemohla o dítě pečovat.

Podpůrčí doba končí dosažením věku dítěte 7 let a 31 týdnů. Pojištěnka má nárok na poskytování PPM po skončení jejího přerušení po dobu 12 týdnů (podpůrčí doba činí 22 týdnů).

PŘÍKLAD 5

Zaměstnankyně pobírala PPM před porodem po dobu 7 týdnů. Po uplynutí 6 týdnů po porodu se dohodla s manželem, že o dítě bude pečovat on. Sepsali písemnou dohodu, v níž uvedli, že dnem porodu je 6. květen a že její manžel bude o dítě pečovat od 18. června. Na ÚSSZ matka dítěte tuto dohodu podepsala. 28. týden podpůrčí doby končí 30. září.

Od 18. června se matce dítěte již nevyplácí PPM, nastoupila do zaměstnání. Její manžel předal svému zaměstnavateli žádost o PPM. Vzor žádosti o PPM je uveřejněn na webových stránkách ČSSZ. Zaměstnavatel otce dítěte bude postupovat stejně jako u zaměstnankyně, která žádá o PPM. Za den nástupu na PPM se u něho považuje den převzetí dítěte do péče, tj. 18. červen. RO bude u něho období 12 předchozích kalendářních měsíců. I on musí splnit podmínku 270 dnů účasti na NP, a to v období 2 let přede dnem převzetí dítěte do péče.

- b) nárok na výplatu otcovské přednost před nárokem na výplatu nemocenského, ošetřovného a dlouhodobého ošetřovného,
- c) nárok na výplatu dlouhodobého ošetřovného přednost před nárokem na výplatu nemocenského a ošetřovného,
- d) nárok na výplatu nemocenského přednost před nárokem na výplatu ošetřovného.

(2) **Je-li pojištěnec uznán dočasně práce neschopným v době, kdy mu byla nařízena karanténa, která netrvala déle než 14 kalendářních dnů, nebo dnem následujícím po dni ukončení této nařízené karantény, vyplácí se nemocenské z důvodu dočasné pracovní neschopnosti od patnáctého kalendářního dne ode dne nařízení karantény; stejně se postupuje i tehdy, je-li pojištěnec nařízena karanténa v době, kdy byl uznán dočasně práce neschopným, nebo navazuje-li nařízení karantény na dočasnou pracovní neschopnost. Je-li pojištěnec uznán dočasně práce neschopným v době, kdy mu byla nařízena karanténa, která trvala déle než 14 kalendářních dnů, nebo dnem následujícím po dni ukončení této nařízené karantény, vyplácí se nemocenské z důvodu dočasné pracovní neschopnosti po ukončení podpůrné doby u nemocenského z důvodu karantény; stejně se postupuje i tehdy, je-li pojištěnec nařízena karanténa v době, kdy byl uznán dočasně práce neschopným, nebo navazuje-li nařízení karantény na dočasnou pracovní neschopnost.**

(3) Vznikne-li v případě souběhu více pojištění nárok na výplatu různých dávek, s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství, nesmí být úhrn dávek za kalendářní den vyšší, než by činila výše nemocenského vypočteného z denního vyměřovacího základu ve výši třetí redukční hranice; je-li úhrn dávek vyšší, snižuje se nejdříve ošetřovné a poté nemocenské a dlouhodobé ošetřovné tak, aby úhrn dávek tuto výši nemocenského nepřesáhl. Je-li však jednou z dávek podle **věty první peněžité pomoc v mateřství nebo otcovská**, nesmí být úhrn dávek za kalendářní den vyšší, než by činila **výše peněžité pomoci v mateřství nebo otcovské** vypočtené z denního vyměřovacího základu ve výši třetí redukční hranice; je-li úhrn dávek vyšší, snižuje se postupně ošetřovné, nemocenské, dlouhodobé ošetřovné a otcovská tak, aby úhrn dávek tuto výši otcovské nepřesáhl. Peněžité pomoc v mateřství se podle věty první nesnižuje.

K § 48

V tomto ustanovení se řeší výplata dávek při souběhu nároku na různé dávky u téhož zaměstnavatele nebo u různých zaměstnavatelů, popř. i z NP OSVČ. Jak se postupuje při výplatě téže dávky v případě souběhu nároku na stejnou dávku z více pojištění, např. při nároku na nemocenské ze dvou zaměstnání vykonávaných u stejného zaměstnavatele nebo u různých zaměstnavatelů, je uvedeno v § 20.

S ohledem na to, že účelem NP je přiměřeně nahrazovat ztrátu příjmu z výdělečné činnosti zakládající účast na NP, k níž došlo v důsledku určité sociální události, je vyloučeno, aby ztráta příjmu mohla být nahrazována za stejnou dobu více dávkami, to znamená, aby byla hrazena několikanásobně. Proto platí, že ze stejného zaměstnání může být poskytována vždy jen jedna dávka, i když jsou podmínky nároku za stejnou dobu splněny u více dávek. Která dávka má v poskytování přednost před jinou dávkou, je stanoveno v tomto ustanovení. Přednost v poskytování má ta dávka, která je obecně pro pojištěnce výhodnější, zpravidla proto, že je vyšší než

Díl 6 Povinnosti ošetřujícího lékaře při elektronické komunikaci v pojištění

§ 73a

Elektronická komunikace ošetřujícího lékaře s orgánem nemocenského pojištění

(1) Ošetřující lékař je povinen zasílat předepsané tiskopisy v elektronické podobě na elektronickou adresu určenou orgánem nemocenského pojištění při posuzování zdravotního stavu pro účely

- a) peněžité pomoci v mateřství podle § 67 písm. a), b) a d),
- b) otcovské podle § 67a písm. a),
- c) ošetřovného podle § 69 písm. a) a e) a § 70 a
- d) dlouhodobého ošetřovného podle § 72f písm. c), d), e) a f), § 72g odst. 1 písm. c), f), i) a § 72g odst. 2 písm. a).

(2) Pokud ošetřující lékař nemůže z technických důvodů zaslat předepsaný tiskopis v elektronické podobě podle odstavce 1, může tak učinit předáním předepsaného tiskopisu v listinné podobě orgánu nemocenského pojištění nebo jeho zasláním na adresu určenou orgánem nemocenského pojištění; přitom je povinen uvést důvod tohoto postupu. Technické důvody podle věty první se posuzují podle § 61 odst. 5 obdobně.

(3) Zaslání nebo předání předepsaného tiskopisu podle odstavce 1 nebo 2 provede ošetřující lékař nejpozději v pracovní den následující po dni, kdy nastala skutečnost zakládající povinnost podle odstavce 1.

K § 73a

Ošetřující lékař je povinen všechny tiskopisy, na nichž potvrzuje údaje o zdravotním stavu ošetřované osoby potřebné pro posouzení vzniku, trvání a skončení nároku na dávku NP, posílat ČSSZ, ÚSSZ a dalším orgánům NP pouze elektronicky. Takový tiskopis posílá v tom dni, v němž údaj o zdravotním stavu zjistil, nebo jej může odeslat ještě následujícího dne. Výjimečně může takový tiskopis poslat i v listinné podobě, pokud odůvodní, že z technických důvodů nemohl tuto povinnost splnit elektronicky.

§ 73b

Komunikace ošetřujícího lékaře s pojištěncem nebo další fyzickou osobou

(1) Ošetřující lékař předá pojištěnci, nebo fyzické osobě s potřebou ošetřování nebo dlouhodobé péče anebo jejímu průvodci rozhodnutí podle § 61 odst. 1 písm. d), § 69 písm. a) nebo c), § 72f písm. b), § 72g odst. 1 písm. h) nebo § 72g odst. 2 písm. b) anebo potvrzení podle § 61 odst. 1 písm. j), § 67 písm. a), b) nebo d), § 67a písm. a), § 69 písm. a), § 70, § 72f písm. e) nebo § 72g odst. 1 písm. f).

(2) Předáním rozhodnutí nebo potvrzení podle odstavce 1 se rozumí,

- a) sdělil-li pojištěnec nebo fyzická osoba s potřebou ošetřování nebo dlouhodobé péče anebo její průvodce ošetřujícímu lékaři kontaktní údaje pro zaslání identifikátoru

Registr pojištěnců a registr zaměstnavatelů, které nespádají do působnosti služebních orgánů, jsou součástí Integrovaného informačního systému České správy sociálního zabezpečení (ISS ČSSZ). Správcem tohoto systému je MPSV, přičemž se ve smyslu § 122 odst. 3 a § 123 odst. 3 rozlišuje ještě správce údajů, jímž je ČSSZ. ISS ČSSZ je ve smyslu § 4c odst. 1 písm. b) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (ve znění zákona č. 395/2024 Sb. od 1. 1. 2025) součástí Integrovaného informačního systému Ministerstva práce a sociálních věcí, jehož správcem je MPSV.

Registr pojištěnců je od 1. července 2025 rozšířen o údaje týkající se zaměstnanců (i nemocensky nepojištěných) těch zaměstnavatelů, kteří podávají jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele podle § 123n až § 123p zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení; jedná se o vyjmenované zaměstnavatele, kteří jsou stanovenými orgány veřejné moci (tj. MPSV, ČSSZ, Úřad práce ČR, Státní úřad inspekce práce, Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí, Ministerstvo vnitra, Generální finanční ředitelství a Český statistický úřad), a o zaměstnavatele, kteří podávají jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele dobrovolně na základě písemné dohody s MPSV. Tyto rozšířené údaje jsou uvedeny v § 122 odst. 5 ZNP. Okruh údajů uváděných těmito vybranými zaměstnavateli je uveden v § 123p zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (ve znění zákona č. 395/2024 Sb.). Obdobně je od 1. července 2025 rozšířen registr zaměstnavatelů o údaje o zaměstnavatelích, kteří podávají jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele.

Vzhledem k tomu, že podle § 16c zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, vede ČSSZ registr pojištěnců důchodového pojištění, stanoví se v § 122 odst. 5 ZNP, že se může vést společný registr pojištěnců nemocenského a důchodového pojištění (v praxi tomu tak je).

§ 123a

zrušen

DÍL 4

Zpracování údajů

§ 123b

(1) Orgány nemocenského pojištění zpracovávají osobní údaje a jiné údaje, jsou-li nezbytné pro výkon jejich působnosti. Tyto údaje orgány nemocenského pojištění předávají dalším orgánům veřejné moci nebo osobám v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem.

(2) Orgány nemocenského pojištění při zpracování osobních údajů, k němuž dochází v souvislosti s výkonem jejich působnosti podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů,

- a) označí vhodným způsobem osobní údaje, jejichž přesnost byla popřena nebo proti jejichž zpracování byla vznesena námitka, a tyto osobní údaje dále zpracovávají i bez souhlasu subjektu údajů, a

PŘÍKLAD 4

OSVČ zahájila činnost v říjnu 2024, v listopadu se přihlásila k NP.

Za leden až prosinec 2025 si může určit měsíční základ až ve výši 20 162 Kč a za leden 2025 až do měsíce podání Přehledu za rok 2024 si může určit měsíční základ z poloviny průměrné mzdy platné od 1. ledna 2024. Její výše bude známa až v září 2025.

Pojistné na NP činí 2,7 % měsíčního základu, přičemž minimální výše pojistného činí 243 Kč (2,7 % z 9 000 Kč).

Pojistné je splatné za příslušný kalendářní měsíc od prvního do posledního dne měsíce, za který se platí (za leden od 1. do 31. ledna). Dluh na pojistném lze uhradit do konce měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém mělo být pojistné zaplacené. Dluh za leden lze uhradit do konce února. V této lhůtě je splatná i záloha na pojistné na důchodové pojištění. Pojistné na NP a zálohy na pojistné na důchodové pojištění se platí zvlášť na jiný účet.

Nezaplacením pojistného ve stanovené lhůtě NP končí. NP opět může vzniknout na základě nové přihlášky.

PŘÍKLAD 5

Pojistné za duben nebude zaplaceno v dubnu 2025.

Bude-li pojistné za duben zaplaceno v květnu 2025, lze jej zaplatit pouze ve výši 243 Kč. Účast na nemocenském pojištění nezaniká.

Nebude-li pojistné za duben uhrazeno do konce května, NP skončilo 31. března, neboť za tento měsíc bylo naposledy pojistné zaplacené včas. Od 1. dubna běží ochranná lhůta pro nemocenské a PPM. Podáním nové přihlášky k NP vznikne NP od data uvedeného v přihlášce. Toto datum nesmí předcházet datu podání přihlášky. Nárok na nemocenské, ošetřovné a dlouhodobé ošetřovné vznikne až po 3 měsících trvání účasti na NP.

Rozhodné období

Při vzniku nároku na nemocenské nebo PPM se zjišťují podklady pro stanovení DVZ z rozhodného období 12 kalendářních měsíců před vznikem sociální události. Do tohoto rozhodného období se zahrnují jen ty kalendářní měsíce, v nichž byla OSVČ účastna NP. Podrobněji k rozhodnému období u OSVČ viz komentář k § 18.

Dávky nemocenského pojištění

OSVČ náleží z NP nemocenské, ošetřovné, dlouhodobé ošetřovné, otcovská a PPM. Nemocenské náleží až od 15. dne trvání DPN. Výše dávek se stanoví stejně jako u zaměstnanců.

V těchto 2 dnech mu náleží mzda nebo plat za vykonanou práci, nikoliv náhrada mzdy. K tomu je však třeba uvést, že zaměstnanec, a v tomto případě dokonce s vědomím zaměstnavatele, zřejmě porušil režim dočasně práce neschopného pojištěnce. Zaměstnavatel pak porušil svou povinnost podle § 191 ZP, neboť v době trvání důležité osobní překážky v práci (DPN) byl povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci, ale namísto toho zaměstnanci přiděloval práci.

PŘÍKLAD 2

Zaměstnanec v pracovním poměru se stal 17. dubna 2025 dočasně práce neschopným a vzniklo mu právo na náhradu mzdy. Za trvání této DPN byl dne 20. dubna téhož roku vzat do vazby. Z vazby byl propuštěn dne 26. dubna.

Náhrada mzdy se mu neposkytuje v období od 20. do 26. dubna 2025.

PŘÍKLAD 3

Zaměstnanec v pracovním poměru požádal v souvislosti s prováděním rekonstrukce svého bytu zaměstnavatele o poskytnutí pracovního volna bez náhrady mzdy na dobu od 14. do 20. března 2025 (tedy 7 kalendářních dnů). Zaměstnavatel jeho žádosti vyhověl. Zaměstnanec se však po nastoupení tohoto pracovního volna stal od 17. března dočasně práce neschopným pro úraz a DPN trvala do 12. dubna 2025.

Za dobu od 17. do 20. března náhrada mzdy zaměstnanci nepřísluší, poskytovat ji lze až od 21. března 2025 (pátek), pokud na tento den zaměstnanci připadla směna, jinak až od pozdějšího dne, na který zaměstnanci směna připadla v rámci období prvních 14 kalendářních dnů trvání DPN (17. až 30. března 2025).

PŘÍKLAD 4

Zaměstnanec v pracovním poměru byl účastníkem 3denní stávky zahájené 2. dubna 2025, která byla ukončena 4. dubna téhož roku. Dne 3. dubna 2025 byl tento zaměstnanec uznán od téhož dne dočasně práce neschopným na dobu 2 týdnů.

Za dny 3. a 4. dubna 2025 výplata náhrady mzdy zaměstnanci nepřísluší.

3. OBDOBÍ, V NĚMŽ NÁHRADA MZDY PŘÍSLUŠÍ

3.1 Období, v němž náhrada mzdy přísluší

Zaměstnanci v pracovním poměru nebo na základě DPČ nebo DPP, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa, přísluší v době prvních 14 kalendářních dnů trvání DPN (karantény) náhrada mzdy, pokud ke dni vzniku DPN (nařízení karantény) splňuje podmínky nároku na nemocenského a jeho výplatu podle zákona o nemocenském pojištění.

Období 14 kalendářních dnů je třeba posuzovat **od 0:00 toho dne, v němž DPN vznikla nebo v němž byla karanténa nařízena, až do 24:00 14. kalendářního dne** jejich trvání (viz následující příklady 1, 2 a 6). Vznikla-li však DPN ode dne,

V návaznosti na toto nařízení vlády se redukční hranice pro nemocenské na příslušný kalendářní rok vyhlášují rovněž ve Sbírce zákonů, a to sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí, vždy rovněž na přelomu III. a IV. čtvrtletí předchozího kalendářního roku.

b) Redukční hranice pro náhradu mzdy

Denní redukční hranice pro účely nemocenského pojištění (výše písmeno a)), jimiž se redukuje denní vyměřovací základ, musí být převedeny na redukční hranice hodinové, neboť pro účely náhrady mzdy podle § 192 ZP se bude redukovat průměrný hodinový výdělek. **Hodinové redukční hranice** pro náhradu mzdy se stanoví tak, že se **každá denní redukční hranice pro nemocenské vynásobí koeficientem 0,175 a zaokrouhlí na haléře nahoru**. Koeficient 0,175 je 1/8 přepočítacího koeficientu 1,4, jímž se zohledňuje poměr 7 kalendářních dnů v týdnu pro nemocenské k pravidelným 5 pracovním dnům v týdnu pro náhradu mzdy při nejvýše přípustné stanovené týdenní pracovní době 40 hodin.

Podle sdělení MPSV č. 307/2024 Sb. činí výše redukčních hranic pro rok 2025:

redukční hranice	pro nemocenské (denní)	× 0,175	pro náhradu mzdy (hodinové)
I. RH	1 552 Kč	× 0,175	271,60 Kč
II. RH	2 328 Kč	× 0,175	407,40 Kč
III. RH	4 656 Kč	× 0,175	814,80 Kč

Jednotlivé redukční hranice se podle § 192 odst. 2 ZP zaokrouhlují na haléře směrem nahoru.

Redukci průměrného hodinového výdělku pomocí hodinových redukčních hranic se stanoví redukováný průměrný hodinový výdělek (RPHV) níže uvedeným postupem. Redukce se provede tak, že z PHV:

- do výše první RH se započte 90 %,
- z částky PHV přesahující první RH, nejvýše však do druhé RH se započte 60 %,
- z částky PHV přesahující druhou RH, nejvýše však do třetí RH se započte 30 %,
- k částce, která přesahuje třetí RH, se nepřihlíží.

Součet dílčích částek zjištěných redukcí PHV představuje **upravený (redukováný) hrubý PHV (RPHV)**, z něhož se již **přímo vypočte hodinová náhrada mzdy náležející při DPN (karanténě), a to ve výši 60 % RPHV**, tedy vynásobením RPHV koeficientem 0,60, **a výsledná hodinová náhrada mzdy pak přísluší za počet neodpracovaných hodin v jednotlivých směnách v rámci prvních 14 kalendářních dnů trvání DPN nebo karantény.**

Průběžné výpočty dílčích částí průměrného výdělku při provádění jeho redukce, stejně jako při stanovení hodinové náhrady mzdy ve výši 60 % redukováného průměrného hodinového výdělku, se zaokrouhlují s přesností na 2 platná desetinná místa. Tento postup je shodný s postupem podle § 21 odst. 2 ZNP při stanovení denního vyměřovacího základu pro dávky nemocenského pojištění, přičemž

7.3.4 Vliv poskytování náhrady mzdy na náhradu za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti

Podle § 271 a odst. 1 ZP přísluší zaměstnanci náhrada za ztrátu na výdělků po dobu DPN ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a **plnou výší** náhrady mzdy nebo platu podle § 192.

Plná výše náhrady mzdy představuje výši náhrady mzdy, na kterou by měl zaměstnanec právo, kdyby nedošlo k jejímu krácení na polovinu z důvodu vzniku DPN v důsledku rvačky, opilosti, požití omamných prostředků nebo spáchání úmyslného trestného činu nebo přestupku (§ 192 odst. 4 ZP) nebo kdyby nebyla snížena nebo neposkytnuta jako sankce z důvodu porušení režimu dočasně práce neschopného pojištěnce (§ 192 odst. 5 ZP).

8. PŘEHLED PRÁVNÍ ÚPRAVY HMO TNÉHO ZABEZPEČENÍ ZAMĚSTNANCŮ PODLE ZVLÁŠTNÍHO PŘEDPISU V PRVNÍM OBDOBÍ DOČASNÉ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI NEBO KARANTÉNY

Náhrada mzdy za období v prvních 14 kalendářních dnech trvání DPN náleží podle zákoníku práce zaměstnancům činným na základě pracovního poměru, DPČ a DPP. V následující tabulce je uveden přehled všech zaměstnanců, kteří mají nárok na náhradu ztráty příjmu z důvodu DPN i za dobu, po kterou se nevyplácí nemocenské, s uvedením právního předpisu, podle něhož se jim tato náhrada ztráty příjmu poskytuje.

1.	zaměstnanci v pracovním poměru	náhrada mzdy nebo platu podle § 192 zákoníku práce
2.	příslušníci: Policie ČR	služební příjem podle § 124 odst. 5 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
	Hasičského záchranného sboru ČR	
	Celní správy ČR	
	Vězeňské služby ČR	
	Generální inspekce bezpečnostních sborů a Bezpečnostní informační služby	
	Úřadu pro zahraniční styky a informace	
	vojáci z povolání a vojáci v záloze ve výkonu vojenské činné služby	služební plat podle § 68k odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání
3.	státní zaměstnanci podle zákona o státní službě	plat ve snížené výši podle § 128 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě

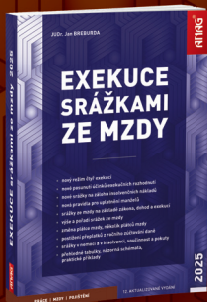
MĚSÍČNÍK
MZDOVÁ ÚČETNÍ

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

DVOUMĚSÍČNÍK
PRAKTICKÁ PERSONALISTIKA

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

MĚSÍČNÍK
ÚČETNÍ A DANĚ

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

